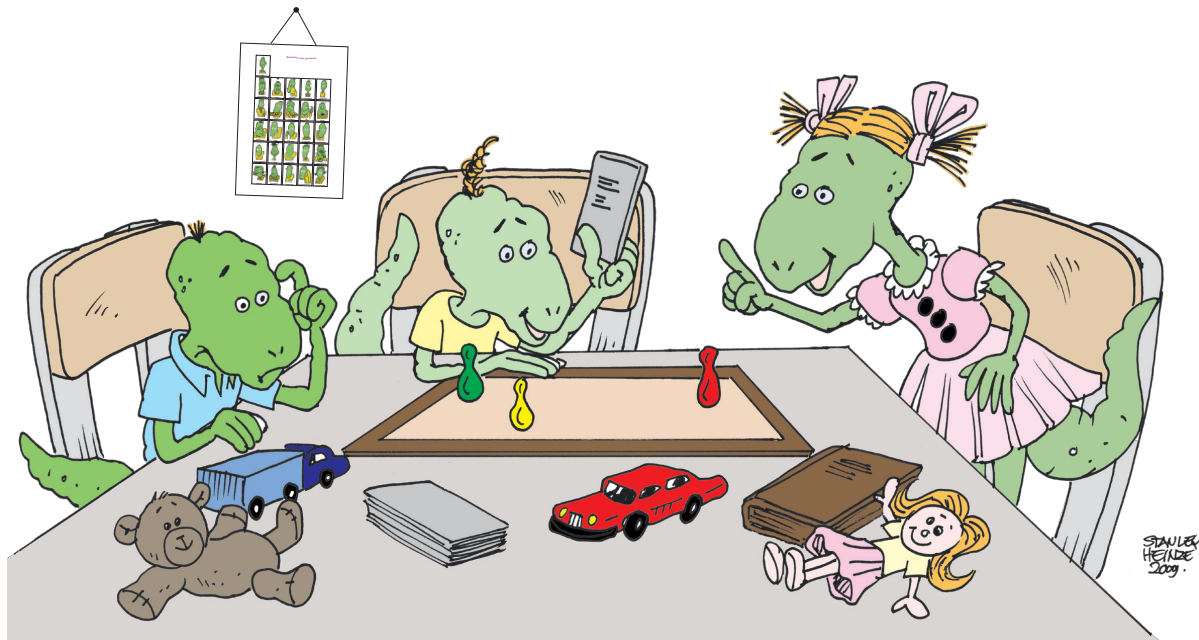

De Dappere Dino's

Wat is Dappere Dino's en voor wie is het bedoeld?

Dappere Dino's is een evidence-based preventieve groepstraining voor kinderen in groep 3 & 4 (6-8 jaar) van het basisonderwijs van wie de ouders gescheiden zijn. De training is bedoeld om kinderen beter om te laten gaan met de veranderingen tijdens en na de scheiding. Het programma is niet bedoeld voor kinderen met ernstige gedrags- en/of emotionele problemen omdat zij meer gebaat kunnen zijn bij een individuele training. Dappere Dino's bestaat uit 12 wekelijkse bijeenkomsten van 45 minuten. Een Dappere Dino's groep bestaat uit maximaal 7 kinderen en komt tijdens of na schooltijd bij elkaar. Ouders worden geïnformeerd en betrokken, tijdens de individuele intake; op een facultatieve groepsbijeenkomst; middels nieuwsbrieven en bij de individuele evaluevaluatie.

DOELEN

Dappere Dino's is een vertaling en bewerking van een module van het Children Of Divorce Intervention Program (CODIP) dat in de jaren '80 door JoAnne Pedro-Caroll, Ph.D. (Children's Institute in Rochester VS) ontwikkeld is. Het programma sluit aan bij de psychologische reacties na scheiding en ontwikkelingskenmerken van 6-8 jarigen. Er wordt een veilige sfeer gecreëerd en zorgvuldig omgegaan met vertrouwelijke informatie van de kinderen. Op deze leeftijd reageren kinderen vaak met intens verdriet op het uit elkaar gaan van hun ouders. Ook de angst om alleen gelaten te worden, hoop op een verzoening tussen de ouders, heimwee naar hoe de situatie eerst was, boosheid, schuldgevoelens en misvattingen komen veel voor. Hieraan besteedt Dappere Dino's bewust en op een speelse manier aandacht. De twee meest belangrijke doelstellingen van Dappere Dino's zijn:

- Het ervaren van steun van leeftijdgenootjes die hetzelfde meemaken om zo de spanning van de scheiding te verminderen.
- Het leren van vaardigheden in probleemoplossen zodat kinderen beter om kunnen gaan met gevoelens na de scheiding.

WERKWIJZE

In de training speelt de handpop, een groepsdino met de naam Rex, een centrale rol. Rex is een zachte handpop die de trainer gebruikt om gedachten en gevoelens onder woorden te brengen. Rex heeft ook gescheiden ouders en is dus naast een aantrekkelijk kameraadje een lotgenootje die zijn ervaringen deelt met de kinderen uit de groep. Rex is ook een belangrijk voorbeeld in het oefenen van vaardigheden in probleemoplossen met de kinderen middels poppenspel.

Dappere Dino's: groepsprogramma voor kinderen (6-8 jaar) van gescheiden ouders

Een trainer aan het woord

Wendy van Vliet is Dappere Dino's trainer bij Stichting Jeugdformaat, afdeling School Maatschappelijk Werk, in Den Haag.

"Met hulp van Rex en elkaar ontdekken kinderen dat ze geen schuld hebben aan de scheiding, leren ze verschillende gevoelens die je kan ervaren onder woorden te brengen en oefenen ze eenvoudige manieren om problemen op te lossen. Bijvoorbeeld als je jarig bent en je eigenlijk wilt dat papa en mama erbij zijn. Welke gevoelens kan je dan hebben? Hoe hebben andere kinderen in de groep dit al ervaren? Wat zou je aan je ouders kunnen vragen? De school is een goede plek voor deze training omdat school voor veel kinderen een vertrouwde en bekende omgeving is."

Naast poppenspel worden veel creatieve materialen en spelvormen gebruikt zoals voorleesboeken, spelletjes, kaartjes en tekeningen.

Aan het einde van iedere bijeenkomst krijgen kinderen een werkblad mee uit het *Ik kan een heleboel-boekje*. De werkbladen zijn gekoppeld aan de inhoud van de bijeenkomsten. Het boekje is een mogelijke manier om de brug te slaan tussen de training en de thuissituatie van het kind: het kind oefent en de ouder kan ondersteunen.

DAPPERE DINO'S HELPT!

In de VS is veel onderzoek gedaan naar de effectiviteit van CODIP. De uitkomsten (gebaseerd op zelf-, ouder- en leerkrachtrapportage) laten een duidelijke verbetering zien in het functioneren van kinderen thuis en op school. Gevonden effecten in een afname van zowel internaliserende als externaliserende problemen, hielden stand in een follow-up 2 jaar na de interventie.

In Nederland heeft TNO in 2010 een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de invoering van CODIP (gesubsidieerd door ZonMw). Nederland kent namelijk nog geen evidence-based interventie voor kinderen van gescheiden ouders jonger dan 9 jaar. TNO heeft in samenwerking met PI Research de module voor 6-8 jarigen, genaamd Dappere Dino's, aangepast aan de Nederlandse situatie. Vervolgens vond onderzoek plaats bij vier pilotgroepen Dappere Dino's. De trainingen werden verzorgd door twee Jeugd GGZ instellingen in Zuid- Holland, De Jutters en Rivierduinen. De uitkomsten wezen uit dat:

- **Kinderen Dappere Dino's leuk vinden.**
Ze vonden het een veilige plek om over gevoelens te praten. Ze hebben vriendjes gemaakt en/of nieuwe manieren geleerd om problemen op te lossen.
- **Ouders enthousiast zijn over Dappere Dino's.**
Moeders zagen een positieve reactie bij hun kind en vonden dat hun kind positief veranderd was na Dappere Dino's.
- **Trainers graag werken met het programma.**
Bovendien waren in hun vragenlijsten sterke effecten van Dappere Dino's te zien op het positief functioneren van de kinderen (toegenomen) en op totale problemen van de kinderen (afgenomen).

UITVOERING VAN DAPPERE DINO'S IN NEDERLAND

Dappere Dino's wordt gegeven door een opgeleide trainer en een co-trainer. De co-trainer is meestal werkzaam op een school, zoals een leerkracht, intern begeleider of school maatschappelijk werker. Zo verzorgt de afdeling School Maatschappelijk Werk van Stichting Jeugdformaat Dappere Dino's groepen op basisscholen in de regio Den Haag.

Voor het verder monitoren van het programma wordt standaard voorafgaand aan en na afloop van Dappere Dino's door ouders en trainers een vragenlijst ingevuld. Daarnaast houden trainers een logboekje bij. Om de kwaliteit van Dappere Dino's te borgen volgen trainers een opleiding die bestaat uit:

- 3,5 dagen scholing inclusief een terugkommiddag.
- Individuele telefonische coaching.
- Schriftelijke feedback op een DVD opname van een trainingsbijeenkomst Dappere Dino's.

Daarnaast is er een supervisieprogramma voor jaarlijkse verlenging van het trainerscertificaat.

Kinderen & Ouders aan het woord

Ouders over veranderingen die ze bij hun kind merkten:

"Mijn dochter praat meer, is weer spontaan zoals ze bijna altijd is geweest en toont steeds meer haar gevoel."

"Mijn zoon kan de scheiding nu een plaatsje geven en weet dat zowel z'n vader als z'n moeder er altijd voor hem zullen zijn."

Reacties van kinderen:

"Ik vond het fijn om te kunnen vertellen over dingen die ik heb meegemaakt."

"Ik heb nu manieren geleerd om problemen op te lossen."

"Ik weet nu dat de ruzie tussen je ouders niet jouw schuld is."

Meer weten: www.dapperedino.nl

Zie ook:

Klein Velderman, Pannebakker, et al., (2011), Child adjustment in divorced families: Can we successfully intervene with Dutch 6- to 8-year-olds? Feasibility study Children of Divorce Intervention Program (CODIP) in the Netherlands [TNO-Rapport].

TNO innovation
for life

TNO Child Health
Wassenaarseweg 56
Postbus 2215
2301 CE Leiden

PI Research
Rijksstraatweg 145
Postbus 366
1115 AP Duivendrecht